

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum omissio sit speciale peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

primo exclusit, quod importata per illas partes in materia aliam uirtutem, non sunt duae partes. Deinde, quod importata per easdem partes in materia iustitiae sunt duae partes, & non contrapositione in ueritate illa significata istis significatis. Et per hac patet solutio primae obiectionis, quia non penes illud posita est differentia: & secundae, quia penes illa posita est differentia. Et saluum est, quod id eadem ratio in iustitia, & aliis de facere, & non corrumpere constitutum, ut patet ex dictis.

¶ Super Quaestione septuagesimo nono Articuli secundum.

¶ In arti. 2. eiusdem

Infra ar. 3. ad 3. Et arti. 4. ad 3.

Lib. de Paradiso ca. 8. parum ante med. to. 4.

Lib. 22. cap. 27. in prin. tom. 6.

occurrit simpliciter, & ad hominem, circa id quod dicitur in calce articuli, scilicet, quod omnis peccatum, omnino a transgressione distinguitur. Simpliciter quidem, quia omnis potest esse materialiter transgressio, ut patet cum quis non uult ire ad missam tempore debito. Ad hominem uero, quia auctor in corpore huius articuli dicit, quod omnes species peccatorum possunt esse materialiter transgressio, quia per quodlibet mortale homo transgreditur aliquod diuinum praecceptum. Si enim per quodlibet mortale homo transgreditur praecceptum diuinum, & omnis est peccatum mortale quandoque, ergo omnis est etiam transgressio, sicut alia peccata materialiter sunt transgressio, & non omnino distinguuntur a transgressione.

¶ Ad hoc dicitur, quod, ut patet in littera, transgressio formaliter est actus positus, quo quis uult non seruare legem, & directe contrariatur actui uoluntatis, quo quis uult seruare legem. Et quia hic actus, est actus iustitiae legalis extendens se ad opera omnium uirtutum, pro quanto uult quis non solum facere illa opera uirtutum absolute, sed uult ea facere, quia praeccepta a lege diuina, uel naturalis, uel humana: ideo actus contrarius, scilicet, uelle non seruare legem, est actus iniustitiae generalis, seu legalis. Et iam extendere se quocumque potest ad omnia opera uirtutum, pro quanto potest quis non solum peccata absolute committere, sed potest etiam committere in odium legis. Et sic transgressio

ARTICULVS II.

¶ Vtrum transgressio sit speciale peccatum.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod transgressio non sit speciale peccatum. Nulla enim species ponitur in definitione generis: sed transgressio ponitur in communi definitione peccati. dicit enim Ambrosius, quod peccatum est transgressio legis diuinae. ergo transgressio non est species peccati.

¶ 2 Præ. Nulla species excedit suum genus: sed transgressio excedit peccatum, quia peccatum est dictum, uel factum, uel concupitum contra legem Dei, ut patet per Augustinum. contra Faustum: transgressio autem est etiam contra naturam, uel consuetudinem. ergo transgressio non est species peccati.

¶ 3 Præ. Nulla species continet sub se omnes partes, in quas diuiditur genus: sed peccatum transgressionis se extendit ad omnia uitia capitalia, & et ad peccata cordis, oris, & operis. ergo transgressio non est speciale peccatum.

SED CONTRA est, quia opponitur speciali uirtuti, scilicet iustitiae.

RESPON. Dicendum, quod nomen transgressionis a corporalibus moribus ad morales actus deriuatum est. Dicitur autem aliquis secundum corporalem motum transgredi ex eo, quod graditur trans terminum sibi praefixum. Terminus autem praefigitur homini, ut ultra non transseat in moralibus per praecceptum negatum, & ideo transgressio proprie dicitur ex eo, quod aliquis agit aliquid contra praecceptum negatum, quod quidem materialiter potest esse commune in omnibus speciebus peccatorum, quia per quamlibet speciem peccati mor

distinguitur ab alijs peccatis, sicut una species peccati in iustitia legalis, ab inreuerentia, &c. Et sic patet, cum dicitur, secundum quod opponitur alij numero opposita alijs uirtutibus. Et quia uelle committere quod non uelimus: ideo transgressio, quae committitur

talis, homo transgreditur aliquod praecceptum diuinum. Sed si accipitur formaliter. scilicet, si habet specialem rationem, quod est facere contra praecceptum negatum, sic est speciale, sicut dupliciter. Vno quidem modo, si in quo opponitur ad genera peccatorum opposita alijs uirtutibus. Sicut, nam ad propriam rationem iustitiae legalis pertinet attendere debitum praecceptum ad propriam rationem transgressionis pertinet attendere contemptum praeccepti. Alio modo, si in quod distinguitur ab omissione, quae contrariatur praeccepto affirmatiuo.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut iustitia legalis est omnis uirtus subiecto, & quasi materialiter: ita etiam iniustitia legalis est materialiter omne peccatum. Et hoc modo peccatum diffinitur Ambrosio secundum scilicet rationem iniustitiae legalis.

AD SECUNDVM dicendum, quod inclinatio naturae pertinet ad praeccepta legis naturalis: consuetudo etiam honesta habet uim praeccepti, quia ut Augustinus dicit in epistola de ieiunio sabbathi: Mos populi Dei pro lege habendus est: ideo tam peccatum, quam transgressio potest esse contra consuetudinem honestam, & contra inclinationem naturalem.

AD TERTIVM dicendum, quod enumeratae species peccatorum possunt habere transgressionem non secundum proprias rationes, sed secundum quandam specialem rationem, ut dictum est. Peccatum autem omissionis omnino a transgressione distinguitur.

ARTICULVS III.

¶ Vtrum omisio sit speciale peccatum.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod omisio non sit speciale peccatum. Omne enim peccatum aut est originale, aut actuale: sed omisio non est originale peccatum, quia non contrahit per originem: nec est actuale, quia potest esse absque omni actu, ut supra habitum est, cum de peccatis in communi ageretur. ergo omisio non est speciale peccatum.

¶ 2 Præ. Omne peccatum est uoluntarium, & ratio debiti formaliter cadit in rationem, ut est speciale peccatum, hoc est, formaliter ratio debiti ad solam iustitiam inter alias rationes, quae sunt in peccato, ut patet in articulo 5. ad primum

formaliter est peccatum iniustitiae, vel generalis, seu legalis, vel specialis, vel utriusque, ut ratio debet currere. Materialiter autem in omni peccato, in quo est ommissio, in quantum inuenitur in malis specie inuenitur, quanto quodlibet bonum uirtutis non potest esse formaliter non omittit, nisi quis, ut debuit, omittit, ita quod omittit, ut g. comedere, quando oportet, &c. Quatenus actus temperantiae qui est de bonis, non facit, omittit materialiter. Quatenus autem eandem debuit secundum naturam Dei legem, non facit, omittit formaliter: & sic ommissio formaliter, dicitur opponitur iniustitiae, & ut in articulo corpore dicitur, dupliciter distinguitur, & ponitur speciale peccatum. Primum, sicut peccata iniustitiae sunt specialia peccata, & peccata contra temperantiam, & continentiam distinguuntur. Secundo, sicut in ipsa peccata iniustitiae, inter se peccata distinguuntur, sicut actus uirtutis quibus opponuntur. Tertio, sicut, quia facere bonum, & declinare a malo, sunt diuersi actus iniustitiae: ideo omittit, quod opponitur ad facere: & transgredi, quod opponitur ad declinare, inter se sunt diuersa peccata specialia sub iniustitia continentia, & haec intendit littera.

luntarium: sed omisso quandoque non est uoluntaria, sed necessaria, puta, cum mulier corrupta est, quae uirginitatem uouit: uel cum aliquis amittit rem, quam restituere tenetur: uel cum sacerdos tenetur celebrare, & habet aliquod impedimentum: ergo ommissio non semper est peccatum. ¶ 3 Præ. Cuilibet speciali peccato est determinare aliquod tempus, quod incipit esse: sed hoc non est determinare in ommissione, quia quicumque non facit, similiter se habet, nec tamen semper peccat: ergo ommissio non est speciale peccatum. ¶ 4 Præ. Omne peccatum speciale speciali uirtuti opponitur: sed non est dare aliquam specialem uirtutem, cui ommissio opponatur, tum quia bonum cuiuslibet uirtutis omitti potest: tum quia iustitia, cui specialius uidetur opponi, semper requirit aliquem actum etiam in declinatione a malo, ut dicitur est, ommissio autem potest esse absque omni actu: ergo ommissio non est speciale peccatum. SED CONTRA est, quod dicitur Iaco. 4. Scienti bonum, & non facienti, peccatum est illi. RESPON. Dicendum, quod ommissio importat praetermissionem boni, non autem cuiuscumque, sed boni debiti. Bonum autem sub ratione debiti pertinet proprie ad iustitiam: ad legalem quidem, si debuit accipiatur in ordine ad legem diuinam, uel humanam. Ad specialem autem iustitiam, sicut quod debitum consideratur in ordine ad proximum. Unde eo modo, quo iniustitia est specialis uirtus, ut supra * habiti est, & ommissio est speciale peccatum distinctum a peccatis, quae opponuntur aliis uirtutibus. Eo uero modo, quo facere bonum, cui opponitur ommissio, est quaedam specialis pars iustitiae distincta a declinatione mali, cui opponitur transgressio, etiam ommissio a transgressione distinguitur. AD PRIMVM ergo dicendum, quod ommissio non est peccatum originale, sed actuale, non quia habet aliquem actum sibi essentialē, sed sicut quod negatio actus reducitur ad genus actus: & secundum hoc, non agere accipitur, ut agere quoddam, sicut supra * dicitur est. AD SECUNDVM dicendum, quod ommissio, sicut dicitur est, non est nisi boni debiti, ad quod aliquis tenetur. Nullus autem tenetur ad impossibile: unde nullus, si non facit id, quod facere non potest, peccat per omissionem. Mulier ergo corrupta, quae uirginitatem uouit, non omittit uirginitatem non habendo, sed non poenitendo de peccato praeterito, uel non faciendo quod potest ad uotum adimplendum per continentiae obseruantiam. Sacerdos etiam non tenetur dicere missam, nisi supposita debita opportunitate, quae si desit, non omittit. Et similiter aliquis tenetur ad restitutionem supposita facultate, quam

si non habet, nec habere potest, non omittit, dummodo faciat quod potest: & idem dicendum est in aliis. AD TERTIVM dicendum, quod sicut peccatum transgressionis opponitur praecipis negatiuis, quae pertinent ad declinandum a malo: ita peccatum omissionis opponitur praecipis affirmatiuis, quae pertinent ad faciendum bonum. Praecepta autem affirmatiua non obligant ad semper, sed ad tempus determinatum, & pro illo tempore peccatum omissionis incipit esse. Potest tamen contingere, quod aliquis sit impotens ad faciendum quod oportet: quod quidem si sit praeter eius culpam, non omittit quod debet, ut dicitur est. Si uero sit propter eius culpam praecedentem, pura, si aliquis de sero se inebriauerit, & non potest surgere ad matutinas ut debet, dicunt quidam, quod tunc incipit peccatum omissionis, quia do aliquis se applicat ad actum illicitum, & impossibile cum illo actu, ad quem tenetur. Sed hoc non uidetur uerum, quia dato, quod excitaretur per uolentiam, & iret ad matutinas, non omitteret: unde patet, quod praecedens inebriatio non fuit ommissio, sed omissionis causa. Unde dicendum est, quod ommissio incipit ei imputari ad culpam, quando fuit tempus operandi, tamen propter causam praecedentem, ex qua ommissio sequens, redditur uoluntaria. AD QVARTVM dicendum, quod ommissio directe opponitur iniustitiae, ut dicitur est. Non enim est ommissio boni alicuius uirtutis, nisi sub ratione debiti, quod pertinet ad iustitiam. Plus autem requiritur ad actum uirtutis meritorium, quam ad demeritum culpae: quia bonum est ex integra causa, malum autem ex singularibus defectibus: & ideo ad iustitiae meritum requiritur actus, non autem ad omissionem.

ARTICVLVS IIII. *Super Questionis septuagesimae articulum quartum.* ¶ In articulo 4. eiusdem q. 79. dubium occurrit circa id, quod ibi dicitur, quod maior est distantia contraria, quam contradictoria. Et eius ratio est: quia omne nigrum est non album, & non e contra. Falsum. n. dicitur, quia maior est distantia inter ens, & non ens, quam inter duo entia. Constat autem contrarium uirtutis esse ens, contradictorium autem alteri non ens, ergo ratio eius claudicat: quia non album extendit se ad omnia extra album, quorum multa magis distant ab albo, quam nigrum, ut patet de distinctis genere ab albo. ¶ Ad hoc dicitur, quod distantia dupliciter sumi potest, proprie pro differentia seu diuersitate positae, & communiter pro diuersitate qualiterque extensa etiam ad non conuenientiam. Et si hoc secundo modo

In solut. ad arg. praeced. Et 1. 2. q. 71. artic. 5.

In corp. ar.

Mal. q. 1. ar. 1. ad 4. & ar. 9. cor.

Lib. 8. ca. 10. circa princ. tom. 5.

artic. ad 3.

¶ 2 Præ. Maiori bono maius malum opponitur, ut patet per Philosophiam 8. * Ethicorum. sed facere bonum, cui opponitur ommissio, est nobilior pars iustitiae, quam declinare a malo, cui opponitur transgressio, ut ex supra dicitur patet. ergo ommissio est grauius peccatum, quam transgressio.

¶ 3 Præ. Peccatum transgressionis potest esse & ueniale, & mortale: sed peccatum omissionis uidetur esse semper mortale, quia opponitur praecipio affirmatiuo. ergo ommissio uidetur esse grauius peccatum, quam sit transgressio.

¶ 4 Præ. Maior poena est poena

Secunda Secunda S. Thomae. AA 3 modo